

'A'ahi Minisitā MOI ke tokoni'i kau toulekeleka 'i Holonga

Ne lau tapuaki e si'i kau toulekeleka e toko tolu mei he Tūtū'angakavā 'i Holonga Tongatapu 'i he me'a tonu atu e Minisitā e Ngaahi Ngāue Lalahi e Pule'angā, Hon 'Akosita Lavulavu 'o hangē kuo lingi ha lolo ki ha tahi hou e ngaahi tokoni ne nau fakahoko.

Na'e taki atu he Minisitā fakataha mo e Talēkita e Va'a Langa e Potungāue, Lopeti Heimuli mo 'ene timi 'o nau vakai hanga-tonu ki he tu'unga e 'api 'oku fokoutua ai e kau toulekeleka ko enī. Ko e talanoa mālie ko enī ne 'asi hake 'i he 'a'ahi atu 'a e Palēmia' mo 'ene

Kapineti' ki Tongatapu 9 he uike kuo'osī. Na'e 'i heni tonu ai 'a 'Amelia Ha'ungatau ta'u 73 'o ne tautapa ki he Palēmia' ha ki'i falemālōlō ki honau 'api nofo'angā. Ne 'ikai to e taimi e Palēmia' ka ne tu'utu'uni ki he'ene Minisitā' ke

nau fakahoko ha tokoni fakavavevave ki he kole 'a e fa'ee' ni.

Ko 'Amelia' oku' ne nofo ai mo hono hoā Soakimi mo e tokoua e fa'ē 'a 'Amelia' ko 'Ala ka 'oku ta'u 86.

Ka 'oku nau nofo he 'api e fa'etangata 'a Soakimi 'oku tu'u pe honau kungā'api ka na'e kau ia he maumau he Saikolone ko Gita pea nau hiki mai leva ai ki he ki'i konga 'oku nau fokoutua ai he lolotonga' ni 'o langa ai 'e he Caritas honau ki'i fale. Ka ko e me'a 'oku fakaf-

iefia taha ki he kau toulekeleka' ni ko e savea ko enī ke ma'u ai e ngaahi fiema'u vivili 'oku nau fiema'u ke fai ha tokoni 'a e Pule'angā.

Ko e taha eni e ngaahi tokoni 'oku tonu 'aupito pe ia ke fakahoko he ko e ni'ihī eni 'oku nau fu'u toulekelek. Na'e fai hano fakamālō'ia makehe he kau toulekeleka' ni e 'a'ahi mo e tokoni kuo fakahoko pehē mo e 'amanaki lelei ki he tokoni lahi ange mei he savea ne fakahoko'.

Ko e taha foki eni e me'a

Ko e Minisitā MOI, Hon. 'Akosita Lavulavu pea mo 'Amelia mo 'Ala 'i honau ki'i 'apinofo'angā mo e toko ua he kau ngāue. 'Oku hā he tafa'akī 'a Lopeti Heimuli 'i he'enau 'a'ahi ne fakahoko ki he 'api' ni.

Tā: MOI

'oku meimei hoko ia he feitu'u kotoa pe ne 'a'ahi ki ai e Palēmia' mo 'ene kapineti', 'a e lahi e ngaahi fiema'u mo e kole mei he kakai 'o e fonua'.

Ka 'oku 'i ai e ngaahi kole hangē ko e tangikē vai ne kau ia hono fakahā 'oku malava 'aupito pe ia ke fakahoko hono ma'u fakavavevave pea fiefia ai e si'i kakai ko enī.

Ko e taha eni e ngaahi ngāue lelei 'oku mata'a ki ai e Pule'angā ko eni 'o Dr Pohiva Tu'i'onetoo mo 'ene kapineti' ko e fiema'u e kakai'.

TALANOA IKUNA

Pangikē Langa Fakalakalaka 'a Tongā

Ko e ngaahi talanoa IKUNA, MALAVA Ē MEI TA'EMALAVA' pea mo MĀLIE 'a e kau Kasitomā e Pangikē 'a e Fonua, makatu'unga 'i he'enau ngāue'aki 'a e ngaahi sēvesi 'a e Pangikē' ni, 'o nau kaungā Ha'amo 2 ai 'enau siate folau' pea nau a'u vave ki ai 'o ikuna fiefia! Ko e to'o mei he ngaahi polokalama lētiō fakauike 'a e Pangikē, 'a ia 'oku 'iloa koe : Halafononga ki ho'o langa fakalakalaka moe Pangikē Langa Fakalakalaka 'o Tonga, pea mo Linda Maue.

'Oku 'ikai ko ha me'a faingofua ke mo'ui ha'ate ki'i pisinisi, 'i ha māketi 'oku mā'olunga fau e fe'au'auhi. Kā ko e hā koā 'a e fakapulipuli?

Ko e taha e ngaahi pisinisi Tonga, 'i he Funga Mohu e Faa', ko e KOLIANITA STORE & DVD. 'I he polokalama lētiō TALANOA IKUNA'a e Pangikē Langa Fakalakalaka 'o Tonga' pea mo Toakase Taulango 'oku ha'ana 'a e falekoloa' ni, na'a' ne fakamatala ai ki he'ene vīsone 'i he 2012 ke "I ai ha me'a ke mo'ui ai hono ki'i fāmili, lava 'o fua 'ene kavengā, pea lava 'o kumi ha fo'i mā 'ene fanau'.

Na'a' ne fakakaukau ai ke fakaava ha ki'i falekoloa, neongo 'a e mālohi 'a e fe'au'auhi 'i he 'eliā' ni. 'I hono faka'eke'eke 'e Linda Maue mei he tafa'aki fakamāketi 'a e Pangikē Langa Fakalakalaka 'o Tonga, pē ko e ha e ngaahi faingata'a na'e fehangahangai mo ia 'i hono kamata'i 'ene vīsone, na'e pehē 'e Toakase na'e matalahi e ngaahi me'a na'a' ne sio ki ai.

'Uluaki, ko e pau ke ne kumi ha ki'i fale ke fakalele mei ai e koloa. Na'e ma'u e fale, kā kuo pau ke ne totongi rent. Uā, ko e tūkunga na'e 'i ai e fale, na'a' ne 'ilo kuo pau ke ne fakalelei' i he kā 'ikai, 'e maumau 'ene koloa.'Ko e taimi faingata'a mo'oni 'eni. Ko e koloa hangē ko e mahoa'a, na'a' ku feinga hoku lelei taha' ke malu'i e koloa koia, he ka ta'e'aonga mo mau-mau, he'ikai to e lava 'o fakatau atu. Na'a' ku tokanga ke malu'i 'eku koloa' ke quality lelei ki he'eku fakatau atū." Ko e lau ia 'a Toakase feka-u'aki mo e ngaahi faingata'a 'o 'ene kamata'i 'ene vīsone.

"Na'a' ku 'ilo he'ikai ke malava 'e hoku ivi pē 'o'oku' 'o fokotu'u mo fakalelei' i e falekoloa, koia na'a' ku 'alu leva ki

Koloianita Store & DVD – Houma, Tongatapu

he Pangikē Langa Fakalakalaka 'o Tonga, 'o kole tokoni, ki hono to e langa hake e fale' ni, fakalakalaka' i mo kumi ha koloa, ke lele mo vilo."

'I he ava 'a e matapā 'o e Pangikē' ni kia Toakase, na'e fakalahi ai hono falekoloa, pea toe fakalakalaka ange 'a e tūkunga na'e 'i ai 'a e KOLIANITA STORE & DVD.

Hangē foki ko e kaveinga Fakamāketi 'a e Pangikē Langa Fakalakalaka 'o Tonga, HA'AMO 2 MO TDB, na'e pehē 'e Toakase, "'Oku ou tui ki ai, ko e uma nō 'o e pangikē' kiate au, ko e tokoni lahi ia kiate au 'i he'ema fe'ao ma'i, talu mei he kamata'angā." Hangē tofū ko e fehangahangai 'a Tēvita mo e saieniti ko Kolaiatē, 'oku pehē pē 'a e tu'u 'a e KOLIANITA STORE & DVD, 'o fehangahangai mo e kau saieniti mālohi 'o e mala'e 'o e fefakatau'aki.

'I he hoko atu hono faka'eke'eke 'o Toakase, pe ko e hā nai 'a e fakapulipuli 'o e kei mo'ui 'ene pisinisi, na'a' ne pehē;

i. Lotu lahi mo e feinga lahi –ke fakaava matapā mai 'a e 'Otud' ma'ana ii. Nima Ngāue - 'Oku 'i

Toakase Taulango 'i hono falekoloa : Kolianita Store & Dvd.

ai e nima ngāue 'eku ki'i pisinisi, ko e pangikē' iii. 'Oku 'ikai kei lotosi' i neongo 'eku fehangahangai mo e fu'u siaina ko enī'..(ki'i kata) 'oku 'i ai pē e taimi 'oku ou mahino' i pē e me'a kotoa, he'ikai teu lava au 'o fe'auhi mo e kau siainā. Kā 'oku makatu'unga 'eku malavā mei he lotu mo e tu'u tafa'aki 'a e Pangikē Langa Fakalakalaka 'o Tonga. Ko e HA'AMO 2 ia.

iv. 'Oua te ke fakapikopiko! Ko e hā pē e me'a te te malavā, lotu'aki ia pea fakahoko, pea te ke fiema'u foki 'a e uma fakaepa'anga 'o 'etau pangikē'.

Na'e pehē 'e Toakase, ko e fakapulipuli ki he fakalele 'ene ki'i pisinisi, mo e tā 'ene noo, "ko e hā pē ha ki'i sēniti 'oku tōmu'a ma'u, 'oku

'ikai keu tuku ia ki he mōmeniti faka'osī. Kuo pau keu 'uluaki 'oange ki he pangikē' 'ene me'a 'a'ana, pea konga ke hū mai 'aki 'eku koloa, mo e konga ki he'eku kavengā. Ko e kavengā, 'oku ha'u he 'aho kotoa pē, ka 'oku ou faitotonu ki he pangikē, he koe taimi teu faingata'a'ia ai, ko hoku uma tokoni ia, pea kuo ma fe'ao mai 'o meimei ta'u 'e 10."

Ko e taha foki e ngaahi mālohinga 'o Toakase ko 'ene tauhi 'ene ngaahi me'a fakapepā 'oku fiema'u mei he pangikē' pea hangē pē ko 'ene hululu mai 'a e hala:

"Kumi ki he pangikē' ke tokoni kiate kita. Kā kuo pau ke te tauhi e ngaahi me'a fakapepā ki he fiema'u 'a e pangikē' ke PAU, ko e 'uhingā, ko e halafononga 'e lōloa

kia kita, kā 'e lava 'e he pangikē' 'o 'ave ho'o pisinisi' ke mo'ui lōloa, makatu'unga he'ete tauhi e ngaahi alea 'oku te fakamo'oni ki ai."

Na'e faka'osi 'aki 'e Toakase 'ene fakamālō ki he Pangikē Langa Fakalakalaka 'o Tonga, 'i he HA'AMO ua' i 'ene vīsone 'o ne a'usia ai, pea 'oku ne fakalotolahi' i foki ha taha 'oku me'a mai, ke lotolahi 'o fakalele ha me'a ke ma'u mei ai ha mo'ui. Ko hono fakamā'opo'opo 'e Toakase kae 'uma'a hono hoā' ko Viliami 'ena talanoa Ikuna, na'e pehē ai 'e Toakase, "Ko hono mo'oni, ku' u a'usia e vīsone. Na'e 'ikai makatu'unga 'i ha'aku ivi tokotaha. Na'e makatu'unga ia he'eku lotu pea mo e ivi nō mei he pangikē'."